

A. ŽIVNOSTENSKÝ ZÁKON NOVELIZOVÁN

Dne 01.07.2008 vstoupila v účinnost očekávaná velká novela živnostenského zákona, a to zákon č. 130/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Pro podnikatele by měla znamenat výrazné zjednodušení administrativy při jejich vstupu do živnostenského podnikání, snížení jejich administrativního zatížení při styku s živnostenskými úřady. Novela by také měla umožnit rychlejší postup živnostenských úřadů při vyřizování živnostenské agendy a v neposlední řadě by se v souvislosti s novelizací zákona o správních poplatcích všechny tyto změny měly také odrazit v celkovém zlevnění živnostenské agendy pro podnikatele.

Přinášíme přehled některých nejvýznamnějších změn:

- nově se zavádí pouze **jedna volná živnost** s tím, že podnikatel má povinnost při ohlášení volné živnosti povinnost uvést obor/obory činností, který/které bude vykonávat;
- dochází ke **zrušení místní příslušnosti živnostenských úřadů**. Pro podnikatele to znamená možnost ohlásit živnost nebo požádat o vydání koncese nebo oznámit jakoukoli změnu v údajích kterémukoliv obecnímu živnostenskému úřadu na území České republiky (§ 71 živnostenského zákona). Ve vazbě na novelu zákona o informačních systémech veřejné správy je možné učinit podání obecnímu úřadu také prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy (Czech POINT), tzn. nově lze podání učinit např. také u notáře, na poště, u Hospodářské komory ČR.
- zrušení živnostenských listů a koncesních listin jako průkazů živnostenského oprávnění. Tyto dokumenty jsou nahrazeny výpisem ze živnostenského rejstříku. Nově tedy bude podnikatel prokazovat své živnostenské oprávnění nikoliv např. několika živnostenskými listy, ale pouze **jedním výpisem** ze živnostenského rejstříku. Dosavadní živnostenská oprávnění a průkazy živnostenského oprávnění však zůstávají zachovány a budou nahrazeny výpisem z živnostenského rejstříku v souvislosti s provedením první změny nebo na žádost podnikatele.
- omezuje se také **oznamovací povinnost** podnikatele a nově se týká změn jen takových údajů, které nejsou živnostenské úřady schopny získat z databázi, které má veřejná a státní správa k dispozici. V současné době by se mělo jednat např. o databázi obchodního rejstříku, proto dochází ke zrušení povinnosti podnikatele oznamovat živnostenskému úřadu změny údajů, a to pokud již byly tyto změny údajů zapsány v obchodním rejstříku. Také výpis z Rejstříku trestů ČR podnikatele živnostenský úřad obstarává sám (platilo také za předchozí právní úpravy pro případ, že k ohlášení živnosti nebyl výpis z rejstříku trestů doložen);
- je upraven nový způsob rozdělení provozoven, v živnostenském zákoně byla vypuštěna původní lhůta pro oznámení podnikatele o zahájení a ukončení činnosti v provozovně (nejméně 3 dny předem), nyní je podnikatel povinen zahájení a ukončení provozování živnosti v provozovně oznámit živnostenskému úřadu pouze „předem“, odpadá povinnost podnikatele mít v provozovně pro účely kontroly průkaz živnostenského oprávnění;

NEWS číslo 3/2008

- nově se vymezuje pojem bezúhonnost jako jedna ze všeobecných podmínek provozování živnosti, vypouštějí se nedbalostní trestné činy z definice ztráty bezúhonnosti;
- snižují se nároky na odbornou způsobilost pro začínající podnikatele, nároky na povinnou praxi u živností řemeslných odpadají nebo se snižují, dochází k redukci počtu živností a jejich zpřehlednění (sloučení živností, přechodu některých živností do volných živností a v některých případech z koncesovaných do živností vázaných), ruší se provozování živnosti průmyslovým způsobem;
- podstatná změna se týká výkonu funkce odpovědného zástupce. Dochází ke zvýšení počtu podnikatelů, u kterých je jedna osoba oprávněna vykonávat funkci odpovědného zástupce, a to z původních 2 podnikatelů na 4 podnikatele. Dle nového § 11 živnostenského zákona nemůže být nikdo ustanoven do funkce odpovědného zástupce pro více než čtyři podnikatele. Ruší se také povinnost odpovědného zástupce oznamovat ukončení funkce, pokud tak neučinil podnikatel, možnost oznámit ukončení funkce mu však zůstává zachována.
- nově se upravuje, že podnikatel může přerušit provozování živnosti na libovolně dlouhou dobu, nejen maximálně na dva roky, jak bylo upraveno v živnostenském zákoně před novelou;
- dochází ke zkrácení lhůty pro provedení zápisu v živnostenském rejstříku z 15 dnů na 5 dnů;
- změny ve správních poplatcích – v návaznosti na zavedení jediné volné živnosti zaplatí při ohlášení volné živnosti podnikatel pouze jeden správní poplatek (bez ohledu na počet oborů, které v ohlášení uvede), a to ve výši 1.000,-Kč. Z poplatku jsou osvobozeny např. změna oboru činnosti v rámci živnosti volné, vydání prvního výpisu ze živnostenského rejstříku po provedení zápisu podnikatele do živnostenského rejstříku, změna podmínek provozování podnikatelské činnosti, kterou správní úřad provedl z vlastního podnětu.
- dále byla z živnostenského zákona vypuštěna některá procesní ustanovení, změny se dotkly také vymezení činností, které nejsou živnostmi, v oblasti sankčních ustanovení došlo ke změně vymezení skutkových podstat přestupků a jiných správních deliktů, jsou zde i jiné výše sankcí aj.
- V závěru dodáváme, že po shora zmíněné novele byla provedena novelizace v oblasti uznávání odborné kvalifikace, která znamenala také další novelizaci živnostenského zákona, a to zákonem č. 189/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnost od 01.07.2008) V živnostenském zákoně se mj. nově vymezuje okruh činností, které nejsou živnostmi (zdravotnictví), doplňují se podmínky a povinnosti zahraničních subjektů při poskytování služeb na území České republiky.

B. Nový zákon o přeměnách obchodních společností

Dne 1. července 2008 vstoupí v platnost nový zákon o přeměnách obchodních společností a družstev (zákon č. 125/2008 Sb., dále jen „zákon o přeměnách“). Doposud byly přeměny společností upraveny v obchodním zákoníku, tyto úpravy po vstupu v platnost zákona o přeměnách odpadnou. Přijetím nového zákona o přeměnách sledovali zákonodárci dva cíle: jednak mělo dojít k vyčlenění předpisů upravujících přeměny z obchodního zákoníku a současně měla vzniknout komplexní úprava přeměn obchodních společností, jednak tím byla do českého práva implementována evropská směrnice 2005/56/ES o přeshraničních fúzích kapitálových společností (tzv. „Desátá směrnice“). Česká republika tedy bude mít nyní stejně jako Německo v zákoně o přeměnách o 389 paragrafech, který zanedlouho vstoupí v platnost, samostatný zákon o přeměnách společností.

Níže uvádíme nejdůležitější aspekty nového zákona:

I. Nová úprava vnitrostátních přeměn společností

- Přeměna může být podle § 2 zákona o přeměnách provedena čtyřmi různými způsoby: (i) fúzí, (ii) rozdělením, (iii) převodem majetku na společníka, (iv) změnou právní formy.
- Ústředním pojmem v zákoně o přeměnách je tzv. „projekt“, podle něhož se má přeměna uskutečnit. Pojem projekt je znám v dosud platných zákonných předpisech v souvislosti s rozdělením společností, protože zákon předepisuje vytvoření projektu rozdělení. Od nynějška se bude pojem projekt vztahovat na všechny druhy přeměn. Statutární orgány společností zúčastněných na přeměně budou povinny vypracovat projekt přeměny písemně. Projekt pak musí být schválen ve stejném znění, v němž byl statutárními orgány vypracován, všemi účastníky. Předtím však musí být projekt přeměny nejméně měsíc před tímto schválením uložen do sbírky listin rejstříkového soudu a v Obchodním věstníku musí být zveřejněna zpráva o jeho uložení.
- Dosud podle obchodního zákoníku platí, že dozorčí rada společnosti je povinna přezkoumat zprávu statutárního orgánu o přeměně. To podle nového zákona neplatí, písemnou zprávu o přeměně nyní vypracovává již jen statutární orgán.
- Podle dosavadní právní úpravy byly dále při přeměně společností nutné dva notářské zápisy: v jednom byl uveden souhlas s návrhem smlouvy o fúzi (smlouvy o rozdělení, příp. smlouvy o převodu majetku) a dalším notářským zápisem došlo k samotnému uzavření smlouvy. Nový zákon o přeměnách nyní vyžaduje pouze jeden notářský zápis, jehož předmětem je schválení přeměny valnou hromadou a k němuž je v příloze připojen projekt přeměny.
- V souvislosti s fúzemi je třeba upozornit na další novinku: U fúzí splynutím společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti nebo družstva je přípustné, aby byl projekt fúze zveřejněn bez údajů o budoucích statutárních orgánech, příp. dozorčí radě nástupnické společnosti.

- U fúzí akciových společností musí být určen výměnný poměr akcií. Pokud by došlo k situaci, že by ze závažných důvodů při stanovení výměnného poměru akcií neproběhla výměna tak, aby akcionáři zúčastněných společností nebyli poškozeni, mají nárok na dorovnání. Nově je v této souvislosti v zákoně o přeměnách stanoveno, že se tento nárok nepromlčuje.

II. Úprava přeshraničních fúzí

Zcela nově se do českého práva zavádí úprava přeshraničních fúzí. Jak již bylo uvedeno, jedná se o transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady o přeshraničních fúzích kapitálových společností (2005/56/ES) do českého práva. Podle názoru Evropského soudního dvora je třeba přeshraniční fúze připustit, jelikož, jak ESD vyložil v tzv. rozsudku SEVIC, představují významný způsob bezproblémového fungování vnitřního trhu.

Přeshraniční fúze jsou upraveny v § 180 a násl. zákona o přeměnách. Přeshraničními fúzemi se rozumí fúze jedné nebo několika společností nebo družstev s jednou nebo několika zahraničními obchodními společnostmi. Přeshraniční fúze je podle zákona o přeměnách možná u všech forem obchodních společností (AS, s.r.o., KS, v.o.s., družstvo). Rozhodující je, aby společnosti měly právní subjektivitu, tedy aby byly právními osobami. V zásadě platí, že při přeshraničních fúzích musí mít zanikající a nástupnická společnost shodnou právní formu, ledaže právní předpisy členských států, v nichž mají fúzující společnosti sídlo, umožňují vnitrostátní fúzi obchodních společností různých právních forem. Nový zákon dále připouští, aby si společnost vzniklá přeshraniční fúzí zvolila své sídlo v kterémkoli jiném členském státě EU. To znamená, že pokud se německá akciová společnost sloučí s českou akciovou společností, může si takto vzniklá společnost zvolit sídlo například v Rakousku. Stejně jako u vnitrostátních přeměn musí být vypracován projekt fúze, který bude obsahovat veškeré důležité údaje o fúzi.

Spolurozhodování zaměstnanců

Projekt fúze již musí obsahovat i informace ohledně zapojení zaměstnanců do společnosti vzniklé fúzí. Zapojení zaměstnanců je další zvláštností zákona o přeměnách a vyplývá z výše uvedené Desáté směrnice, která zapojení zaměstnanců ukládá. Ohledně zapojení zaměstnanců se Desátá směrnice výrazně orientuje na úpravy týkající se Evropské společnosti (nařízení 2157/2001/ES).

Na začátku fúze mají zaměstnanci právo seznámit se s projektem fúze a vyjádřit se k němu. Při jednáních o rozsahu práva na spolurozhodování v nové společnosti jsou zaměstnanci zastupováni grémiem složeným ze zaměstnanců společností zúčastněných na fúzi. Zaměstnanci společnosti vzniklé fúzí pak mají právo na spolurozhodování. To znamená, že jsou oprávněni zvolit dozorčí radu této nové společnosti, příp. do ní být sami zvoleni a rovněž vyslovit souhlas nebo nesouhlas s volbou dozorčí rady. Má-li při přeshraniční fúzi jedna ze zanikajících společností více než 500 zaměstnanců, bude právo na spolurozhodování u společnosti vzniklé fúzí zavedeno automaticky.

Pro ukončení fúze musí být notářsky potvrzeno, že přeshraniční fúze proběhla v souladu s ustanoveními zákona o přeměnách.

III. Účetní a daňové aspekty přeměn společností

„Rozhodný den“ přeměn byl posunut. „Rozhodným dnem“ je - stejně jako v předchozí právní úpravě - okamžik, od něž se jednání zanikající společnosti nebo rozdělované společnosti považuje z účetního pohledu za jednání uskutečněná na účet nástupnické společnosti nebo přejímajícího společníka. U fúzí, rozdělení nebo převodů majetku nemůže rozhodný den předcházet o více než dvanáct (doposud devět) měsíců den, kdy byl podán návrh na zápis fúze, rozdělení, převodu majetku do obchodního rejstříku.

Z účetního hlediska jsou velice důležitými informace ohledně rozhodného dne přeměny a dále určení, v jaké struktuře nástupnická společnost přebírá složky vlastního a cizího kapitálu zanikajících společností, jež nejsou závazkem.

Účetní konsekvence

Ke dni předcházejícímu rozhodnému dni je nutno sestavit konečnou účetní závěrku. V případě, že od sestavení konečné účetní závěrky do dne vyhotovení projektu přeměny uplyne více než šest měsíců, je společnost povinna sestavit mezitímní účetní závěrku. Od okamžiku sestavení mezitímní účetní závěrky je nutno nejpozději do 3 měsíců vyhotovit projekt přeměny.

Pokud alespoň jedna ze zúčastněných společností má povinnost ověření účetní závěrky auditorem, pak mají tuto povinnost dle § 12 zákona o přeměnách všechny na fúzi nebo rozdělení zúčastněné společnosti. Uvedené pravidlo platí i pro mezitímní účetní závěrky a zahajovací rozvahy nástupnické společnosti.

Při přeshraničních přeměnách bude zřejmě vznikat problém v oblasti převzetí daňových rezerv, opravných položek k pohledávkám, daňových odpisů a daňových ztrát. Zákon o přeměnách stanoví, že k přepočtu zahraniční ceny bude používán kurs devizového trhu vyhlášený ČNB, a to k rozhodnému dni přeměny společnosti. Vypočtená cena se pak označuje dle zákona jako „přepočtená zahraniční cena“ a je považována za vstupní cenu i pro účely pokračování v odpisování hmotného a nehmotného majetku.

Zákon umožňuje, aby společníci při sloučení mateřské a dceřiné společnosti s ručením omezeným rozhodli, zda chtějí u nástupnické společnosti s ručením omezeným zvýšit základní kapitál či nikoliv. Pokud základní kapitál nástupnické společnosti není navyšován, resp. je navyšován pouze z vlastních zdrojů nástupnické společnosti, není nutno získat znalecké ocenění jmění zanikající společnosti. Znalecký posudek je vyžadován pouze tehdy, pokud jsou ze jmění zanikající společnosti navyšovány stávající vklady nástupnické společnosti.

Přesná struktura převzetí složek vlastního kapitálu je významnou součástí projektu fúze. Účetní jednotky jsou povinny k zahajovací rozvaze připojit písemné vysvětlení, které bude obsahovat všechny relevantní skutečnosti spojené s účetními operacemi vyvolanými přeměnou.

Daňové konsekvence

Pro pokračování v tvorbě rezerv je nutno pro zjištění základu daně z příjmů splnit podmínky stanovené zákonem o daních z příjmů a zákonem o rezervách. Taktéž při převzetí ztráty vzniklé převádějí společnosti v zahraničí před převodem podniku nebo jeho samostatné části je možno převzít pouze ztrátu, která ještě nikdy nebyla využita

v zahraničí, přičemž nezáleží na způsobu a možnostech uplatnění ztráty v zahraničí. Důvodem tohoto ustanovení je snaha zabránit dvojímu uplatnění téže ztráty, byť i v různých zemích v případě přeshraniční fúze.

Jelikož tvorba rezerv a výpočet daňové ztráty jsou v jednotlivých zemích koncipovány na základě národní legislativy, budou rekonstrukce správného základu daně i přepočty daňové ztráty v rámci projektů přeshraničních fúzí velice náročné na znalost jak národních, tak i komunitárních právních předpisů.

Povinnosti po přeshraniční fúzi

Pokud by při přeshraniční fúzi nedošlo k fyzickému přesunu podniku z České republiky do sídla nástupnické společnosti, stal by se původní podnik provozovnou zahraničního subjektu. Jak uvádí zákon o účetnictví, je i provozovna zahraniční osoby povinna vést účetnictví dle českých právních předpisů. V současné době však probíhají na ministerstvu financí jednání, která by mohla v budoucnu tuto povinnost provozoven zrušit. Povinnost provozoven umístěných v České republice zjišťovat základ daně z příjmů dle českých předpisů tím ovšem není dotčena.

Shrnutí

Směrnici o přeshraničních fúzích realizovala Evropská unie v roce 2005 obzvlášť naléhavý úkol. Toto téma se totiž řešilo v tehdejší EHS a později v EU již od roku 1972. Mnoho návrhů této směrnice ztroskotalo na tom, že se členské státy nemohly shodnout v otázce spolurozhodování zaměstnanců při fúzi. Teprve když EU v roce 2001 vydala nařízení o statutu Evropské společnosti a ve spojení s tím směrnici o účasti zaměstnanců v Evropské společnosti, podařilo se schválit evropskou směrnici o přeshraničních fúzích. Lze jen uvítat, že čeští zákonodárci vyčlenili dosavadní právní úpravu přeměn společností z obchodního zákoníku a spolu s transpozicí směrnice o fúzích vydali samostatný zákon o přeměnách. Ve srovnání s dosavadní úpravou v obchodním zákoníku, která obsahovala množství odkazů, se nyní použití právních předpisů o přeměnách výrazně zjednoduší.

Upozornění:

Výše uvedené informace mají pouze obecný informativní charakter a nejsou komplexním vyčerpáním zmíněných témat. Jejich účelem je pouze upozornit na nejzávažnější body novelizací a změn. Jakékoliv nároky na odškodnění za kroky podniknuté na základě těchto informací nebudou akceptovány. Použijete-li informace v tomto materiálu obsažené, budete tak činit pouze na vlastní riziko a odpovědnost.

Informace z tohoto materiálu prosím neužívejte jako základ pro konkrétní rozhodnutí a využijte vždy našich profesionálních služeb kvalifikovaných odborníků.